

Mika Hallila ja Samuli Hägg

Oikeus turvallisiin käsitteisiin

Kirjallisuudentutkimuksen käsitteiden ei arvaisi saavan julkisuutta kirjallisuuden tutkija- ja harrastajapiirien ulkopuolella. Näin kuitenkin kävi 13.1.2010, kun *Helsingin Sanomat* esitteli Elina Koukin kasvatustieteen väitöstä. Kirjallisuudentutkijalta meinasi mennä aamukahvi väärään kurkkuun Kouki-lainausta lukiessa: ”Kirjallisuustieteen käsitteiden epäselvä käyttö voi vaarantaa oppilaiden oikeusturvan.” Raflaavasta uutisoinnista huolimatta Kouki tuskin väittää käsitteidemme olevan vaarallisia sinänsä; ongelma on siinä, että niitä on prosessiluonteisuudessaan vaikea opettaa.

Avain on lehti, jossa tutkijat määrittelevät, käyttävät ja arvioivat kirjallisuuden tutkimuksen käsitteitä. Lehteen kirjoittaville tutkijoille käsitteiden prosessiluonteisuus, vaikeus tai epämääräisyys ovat arkipäivää, mutta vaikeinakin ne ovat välttämättömiä. Käsitteellinen kirjallisuudentutkimuksen kieli turvaa yhtäältä tutkimuksen ja tutkimustulosten kommunikatiivisuuden, toisaalta uusien teoreettisten ja metodisten innovaatioiden syntyminen. Tutkijoilla on myös vastuu käsitteistään.

Tässä numerossa on kaksi artikkelia, joissa juuri käsitteet ja niiden määrittelyn ongelmat ovat keskeisiä. Marita Hietasaaren artikkelissa ”Kirjallisten kuvausten *enargeiaa*” ekfrasiksen ja *enargeian* käsitteet ja niiden tutkimushistoria ovat vuoropuhelussa Lars Sundin Siklax-trilogian kanssa. Hietasaari tutkii Sundin teossarjan kirjallisia kuvauksia ja tarkentaa analyysinsä pohjalta ekfrasis-käsitteen määritelmää. Ville Pekkasen artikkeli ”Runouden kuva elintilaa etsimässä” kartoittaa puolestaan runon kuvan käsitteen tutkimusta. Pekkanen asettaa Gaston Bachelardin fenomenologian ”poeettisen kuvan” vaihtoehdoksi uskriteiikin, strukturalismin ja semiotiikan tutkimusperinteiden kuvan käsitteille.

Tämä on ensimmäinen *Avain* uuden yliopistolain astuttua voimaan 1.1.2010. Nyt tulospaineet ja kilpailu ohjaavat entistä painokkaammin tutkijoita julkaisemaan vertaisarvioituja tieteellisiä artikkeleja, vaikka sitten suomeksi. Tämä linja näkyy lehteen tarjotuissa jutuissa: kaikki tahtovat julkaista referee-artikkelin. Referee-artikkelien tulokset eivät useinkaan ole heti sovellettavissa tutkimuksen ulkopuolella. Lehteämme lukevat tutkijoiden ja kirjallisuuden harrastajien lisäksi äidinkielen ja kirjallisuuden opettajat ja muut kirjallisuuden parissa työskentelevät. Eikö akateemiselta tulosarvoltaan vähäisempi ajankohtainen keskustelu, uudet avaukset puheenvuoroissa ja kirjallisuuden tutkimuksen esittely katsauksissa, olisi edelleen tarpeen sekä *Avaimen* että tutkimusalan elinkelpoisuuden kannalta?

Referee-artikkelien lisäksi tässä numerossa julkaistaan Heidi Grönstrandin katsaus Sofi Oksasen asemasta suomalaisessa kirjallisuudessa sekä Sirkka Knuuttilan puheenvuoro Marguerite Durasin Intia-syklistä. Arvosteltavana on pääasiassa uusia kirjallisuustieteellisiä väitöstutkimuksia.

Joensuussa 22.2.2010

Päätoimittajat